

Knisperende berkentwijgjes en klokkende zeeschelpen

KLASSIEKE MUZIEK

Componist Klas Torstensson staat dit seizoen centraal bij Het Brabants Orkest.

door **Daphne Broers**
e-mail: d.broers@ed.nl

In de gangen van het Eindhovense Muziekgebouw ligt een berg twijgjes. Berkentwijgjes, om precies te zijn. Net als de contrabassen en cello's die tegen de muur staan, zijn de takjes onderdeel van het concert dat Het Brabants Orkest (HBO) zaterdag 5 november uit gaat voeren. Het idee om twijgjes, maar ook grote zeeschelpen, toe te voegen aan de standaard instrumenten van het symfonieorkest, komt van Klas Torstensson (1951). Het werk van de Nederlands-Zweedse componist staat dit seizoen centraal bij

HBO.

In april is de wereldpremière van 'Himmelen' – de derde en laatste compositie van 'A cycle of the North'. Zaterdag staan de eerste twee delen 'Fastlandet' (Vaste-

land) en 'Polarhavet' (Poolzee) op het programma.

Torstenssons belangrijkste inspiratiebron is de natuur, met een nadruk op de noordelijke landschappen in het gebied waar hij opgroeide. Vandaar dat Het Brabants Orkest voor deze gelegenheid een samenwerking met het Wereld Natuur Fonds aanging, waardoor er los van het concert ook delen uit de documentaire 'White Planet' te zien zijn. Daarnaast is er een interview met de componist en een lezing van Marc Cornelissen over klimaatveranderingen.

De betrokkenheid van Torstensson bij natuur en klimaat heeft al-

les te maken met zijn geboortegrond. „Als je op zo'n plek opgroeit ben je jezelf veel meer bewust van de bedreigingen voor de natuur. Als je daar gaat langlaufen sta je in je eentje in een maagdelijk wit sneeuwdek. Je hoort alles. Een druppel. Een knisperend takje. Ik geloof dat er in Nederland maar één gebied van een paar honderd vierkante meter is – volgens mij in oost-Groningen – waar het helemaal stil is. Wij mensen verpesten de natuur. Als we zo doorgaan is de Noordpool op termijn ijsvrij. Dat is desastreus voor de flora en fauna. En dat omdat wij zo nodig twee auto's voor de deur moeten hebben staan.”

Ongeveer zeven weken per jaar is Torstensson te vinden in zijn huisje in Zweden. Om hout te hakken voor zijn sauna. En te zeilen op de Oostzee. Bovendien is het bij uit-

stek een plek waar klanken voor nieuwe compositie-opdrachten als vanzelf boven komen drijven. Zoals het geluid van kruierend ijs. „Dat is prachtig. Het klinkt als een pistoolschot. Pjieeeeeuw.”

Ook het geluid van brekende berkentakjes, dat in de compositie van morgenavond te horen is, vond zijn oorsprong in Zweden. „Iemand van hier heeft er speciaal een paar takken van zijn eigen berk voor afgezaagd. We hebben ze gedroogd in de oven, zodat ze

echt knisperend klinken.”

In 'Polarhavet' hoort de toeschouwer naast oprukkende poolwind („Alhoewel er in muziek natuurlijk geen waarheden zitten. Iemand anders hoort er Sahel-wind in.”) ook klokkende zeeschelpen. „Als je die met een beetje water vult, hoor je – als alles meezit – koehhk.” Lachend: „Vaak hoor je niks. Dat is de natuur hè.”

Het werk van Torstensson is niet verhalend, zoals bij andere hedendaagse componisten soms het ge-

val is. „'Polarhavet' heet poolzee, maar het gaat niet over de poolzee. Het is geen natuurschildering. Of een illustratie van een milieuvraagstuk. Als ik iets maak, is het gebaseerd op een ingeving die in mijn onderbewuste opkomt. Eigenlijk werk ik net als een beeldend kunstenaar. Je verzamelt muzikaal materiaal alsof je een blok hout of marmer of klei voor je hebt. Je kneedt en hakt weg wat je niet wil hebben. Vaak teken ik voor ik begin een spanningsboog. Daarna

vraag ik me af hoe het zou moeten klinken. Wat voor geluiden zich lenen voor de overlevingstocht, want dat is wat een compositie eigenlijk is.”

Het Brabants Orkest speelt werk van Klas Torstensson. za, 20.15 uur Muziekgebouw Eindhoven. Interview met de componist: 19.15 uur.

Een van de beelden die Marc Cornelissen maakte tijdens een expeditie.